

SISZÁN TÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egy évre 10 k.
Negyedévre 4 -
Hónapban háshoz fordva:
Egy évre 10 kor.
Negyedévre 5 -
Védőpostán szállítva:
Egy évre 24 kor.
Negyedévre 6 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a néző és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső u. 8.
A szerkesztőség közlatoit vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 228. szám.

Nagyvárad.

Csütörtök 1915 október 7.

Visszavert olasz támadás.

Budapest, október 6. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér: Nincs változás.

Olasz hadszíntér: A villgerei fensikon éjjelkor az olaszok egy erős támadását, amely helyenként megközelítette akadályainkat, véglegesen visszavertük.

Délkeleti hadszíntér: Nincs ujság.

Höfer.

Görögország állásfoglalása.

Budapest, október 6. (Saját tud.) Havas ügynökség jelenti Athénből, hogy Venizelosz a kamarában kijelentette, hogy Görögország a szerb-görög szerződésben megállapított kötelezettségeket a legszigorubban megtartja az esetben is, ha Németország ellen kellene állást foglalnia, amit Görögország őszintén sajnálna. A nyilatkozatot a kamara 50 szótöbbséggel elfogadta. A mohamedánok ellene szavaztak.

Románia semleges marad.

Konstantinápoly, okt. 6. A Turan jelenti, hogy Szerbia bukaresti követe illetékes helyen érdeklődve, azt a választ kapta: Románia tisztában lévén a központi hatalmak szándékainak határozottságával, a bolgár mozgósításra nem felelhet hasonló lépéssel.

Bratianu Románia semlegességéről.

Budapest, október 6. (Saját tud.) Budapesti tudósítónk jelenti Bukarestből, hogy Bratianu a szerb követ azon kérdésére, hogy minő magatartást fog Románia tanusítani Bulgária dolgában, — kijelentette, hogy Románia jónak látja, hogy megőrizze semlegességét.

Küszöbön az orosz—bolgár hadüzenet.

Budapest, október 6. (Saját tud.) A lujanói lapoknak jelentik Pétervárról.

Bulgária az ultimátumra kedvezőtlen választ adott. A Bulgáriához intézendő hadüzenet küszöbön áll. Szaszanov kijelentette, hogy most már minden lépés hiábavaló. Az orosz követett utasították, hogy hagyja el Szófiát.

Divat értesítés: elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridicülők, harisnyák, keztük, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők.

A görög király Venizelosz ellen

Budapest, október 6. (Saját tud.)

A párisi Havas-ügynökségnek jelenti Athénből: A görög király kijelentette Venizelosznak, hogy nincs abban a helyzetben, hogy végig kövesse a jelenlegi kabinet politikáját. Erre Venizelosz átadta a királynak a kormány lemondását.

Görögország és Bulgária.

Krisztiánia, október 6. Londonból táviratozzák az Aftenpostennek: A Daily Telegraph római levelezője táviratozza lapjának, hogy Görögország magatartása tisztán attól függ, megtámadja-e Bulgária vagy sem, mert Görögország csak ez esetben fog Bulgária ellen akcióra lépni. Görögország pénzügyei különben igen ziláltak és úgy hírlik, hogy a kormány Franciaországban és Angliában fog kölesön után nézni.

Venizelosz összejátszott az antánt képviselőivel.

Amsterdam, október 6. Az Agence Havas egy berlini jelentése szerint oda Athénből az a hír érkezett, hogy Venizelosz a szövetséges csapatoknak Szalonikiben szándékolt partraszállása elleni tiltakozását a szövetségesek hozzájárulásával fogalmazta meg. Venizelosz ezzel elejét akarja venni annak, hogy Bulgária Kavallát megtámadja.

Bulgária hadüzenet előtt.

Pétervár, okt. 6. (P. T. Ü.) Oroszországnak Bulgáriához intézett ultimátumát október 4-én délután négy órakor adták át Radosziavov miniszterelnöknek.

Szófia, okt. 6. (Hivatalos.) A francia, angol, orosz ultimátumra a bolgár kormány tegnap délután adta át Bulgária válaszát. Dél előtt nyújtotta át a bolgár kor-

Czillér Imre

nagyáruházában

Szent László-tér.

mány a négyes szövetség képviselőinek szeptember 14-iki javaslatukra adott válaszát.

Mára várják az antant hadüzenetét.

A bolgár hadak elfoglalták állásaikat a szerb határon.

Szofia, október 6. A bolgár kormány táviratilag utasította a szentpétervári bolgár követet, valamint a párisi követet helyettesítő ügyvivőt, hogy a legerélyesebben tiltakozzanak az orosz, illetve a francia kormány-nál a Franciaországban, illetőleg Oroszországban levő behívott bolgár hadkötelesek hazautazásának megakadályozása miatt és követeljék a bolgár alattvalók hazabocsátását. A bolgár hadügyminiszter ezen utasítással egyidejűleg intézkedett, hogy a Franciaországban és Oroszországban visszatartott bolgár alattvalók semleges állam területére való megérkezésről szóló jelentésig, a Bulgáriában tartózkodó orosz és francia állampolgárok az ország területét el ne hagyhassák.

A Rilo divízió, a Balkán-divízió elfoglalta kijelölt állásait a bolgár szerb határon. A Duna-divízió tegnap hagyta el Szófiát, hogy a Duna mentén elkészített állásaiban elhelyezkedjék.

A bolgár kormány tanácskozik.

Szaloniki, okt. 6. A bolgár kabinet tagjai Radoslavow lakásán késő éjjelig tanácskoztak, aztán Radoslavow a hadügyminiszterrel Vranjába utazott a királyhoz, ahol fél óttól nyolcig tanácskoztak.

A tanácskozás után Radoslavow visszatért Szófiába, és a német, török és osztrák-magyar követekkel négy órán át tanácskozott.

Tanácskozás közben jelentkezett kihallgatásra a miniszterelnöknél az angol ügyvivő, akit titkárához utasított.

Ultimátum Romániához és Görögországhoz.

Berlin, október 6. A „Tagliche Rundschau” jelenti Genfből: A „Petit Parisien” jelentése szerint a négyes szövetség a bolgár kérdés elintézése után hasonló ultimátumot küld a többi semlegesekhez is, amelyek még ingadoznak.

Oroszország teljesen el van zárva.

Bécs, okt. 6. (Saját tudósítónktól.) A Fremdenblatt a következőket írja: A közép-európai hatalmaknak az a körülmény, hogy angol francia csapatokat szállítanak Gallipoliból Szalonikibe, csak kívánatos lehet. Ehhez járul, hogy a mostani pillanatban, midőn az archangelszki kikötő is befagyini kezd, Oroszország már csak a Szalonikiból Szerbián és Románián át vezető uton vehet lélekzetet. A szaloniki—üszkübi vasútvonal most, ha az entente szándékai megvalósíthatnak, csapatszállításokkal és a szükséges utánpótlásokkal teljesen igénybe lesz véve, úgy hogy ez az utolsó forgalmi ér is, amelylyel Oroszország rendelkezett, megbénul, ami szintén egyik oka annak, hogy az entente eme legutóbbi vállalkozása a közép-európai hatalmaknak kellemelem egyáltalában nem lehet.

A németek megállították Champagneban a francia offenzívát.

Az angolok és a franciák szeptemberben 30 légi járművet vesztek.

Berlin, október 6. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A Le Villétől északkeletre emelkedő magaslatokon a franciáknak egy kézigranát támadását visszaverték. A Champagneban a franciák tegnap megkísérelték, hogy eddigi támadó arcvonalukon az offenzívát megújítsák. Az ellenség azt hitte, hogy erős ágyútűzzel, amelyet délután a legnagyobb heveségig fokozott, állásukat a tervezett általános támadás céljából képes lesz rohamra megérlelni.

Ezenközben pedig az egész harcvonalon roham csapatait készenlétbe helyezte. Az ellenség kiinduló állásaira nehezedő ágyútűzünk alatt a franciáknak csak egyes helyeken sikerült csapataikat rohamra előrehozni, de ahol rohamot intéztek ott súlyos veszteségekkel visszaverték őket. Így a Chompepsy-toneuni műút mellett több ízben megismételt rohamaik teljesen összeomlottak és támadásaik Otejoufermetől északra és északkeletre, valamint Villesonrtourbetől északnyugatra is teljesen sikertelenek maradtak.

Az angolok 1915 október 1-ről keltezett jelentésükben azt állítják, hogy a légi harcban repülőinkkel szemben fölénybe jutottak. Erről a következő összeállítás adja a legjobb tájékoztatást. Szeptemberben a németek 7 légi járművet vesztek. Ugyanez idő alatt az angolok 8, a franciák 22, összesen 30 légi járművet vesztek.

Visszavert orosz támadások.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Az ellenség a trisvjeti tó és Krevo közt újból nagyobb támadásokat kezdett. A támadások egyrészt visszaverték, másik része tűzünkben összeomlott. Az ellenség Gozianinál és a Wisne tótól közvetlenül délre eleinte sikereket ért el, de ellentámadással a helyzetet az ellenség súlyos veszteségei mellett ismét javunkra fordítottuk.

Lipót bajor herceg tábornagy és Mackensen tábornagy hadserege.

A helyzet változatlan.

Linsingen tábornagy hadserege.

Cartorisktól nyugatra harcok fejlődtek. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Olaszország Albánia felől támadja Bulgáriát.

Lugano, október 6. Most már bizonyos, hogy Olaszország nem Macedónia, hanem Albánia felől fog beleavatkozni a Balkán háborúba.

Harc a várnai kikötőben.

Budapest, október 6. (Saját tudósítónktól.) Római Tribuna írja. Szalonikiből jelentik, hogy a várnai kikötőben két orosz hajórajt tüzelés alatt tartanak.

Oroszország Bulgária ellen.

Lugano, okt. 6. A Secolo jelenti Bukarestből: Bulgár forrásból eredő hír szerint Oroszország a Duna alsó folyása mentén egész Prahovóig akar csapatokat előretolni.

Légi támadás Pozserovác ellen

Nis, október 6. A monarchia repülői bombázták Pozserovácot és az ottani raktárakat Négy katona meghalt. A bombázás nagy anyagi károkat okozott.

Megtorpedóztunk egy francia gőzöst.

Lugano, október 6. A Corriere della Sera jelenti Marseilleből: A Provincia nevű francia gőzöst a kormány rekvirálta és élelmiszerekkel és anyagkészletekkel megrakodva Piraeusba indította utnak. Ezt a gőzöst vasárnap reggel a Cherigo sziget magaslátában egy osztrák-magyar tengeraltjáró hajó megtorpedózta. A legénységet megmentették.

Gibraltárnál elsüllyesztett angol szállítóhajó.

Budapest, október 6. (Saját tud.)

A Kölnische Zeitung írja:

Gibraltár közelében egy angol szállítóhajót német buvárhajó elsüllyesztett. A további csapatszállításokat Gibraltárból elhalasztották.

Polgárok szervezkedése a drágaság ellen.

A drágaság ellen védekező fogyasztók ezreit képviseli az a bizottság, mely nagygyűlést hirdet vasárnap délutánra a Vigadóban. A bizottság felhívása következő:

Polgárok! Fogyasztók!

Mindenki érzi az elviselhetetlen drágaság ólomsúlyu terhét. Mindnyájunk lelkére a gondok sötét felhője nehezedik, ha az előttünk álló tél nyomorúságaira gondolunk.

Legfőbb ideje, hogy a közlélményezés terén mutatkozó visszások megszüntetése érdekében talpra álljunk!

Élni akarunk és cselekedni fogunk.

A fogyasztók számtalan ezreinek tömör oszlopát, a fogyasztó közönség szövetségének erkölcsi erejét akarjuk szembeállítani a legveszedelmesebb belső ellenségünkkel: az égbekiáltó élelmiszer drágítással.

Nagygyűlés összehívását határoztuk el, amit vasárnap, e hó 10 én, — délután 3 órakor a Vigadó nagytermében tartunk meg.

Jöjjen el mindenki, férfi és nő egyaránt, aki a törvényes rendszabta korlátok között a mai türethetetlen helyzeten javítani akar, s legyen ott mindenki, aki magának és családjának ki akarja vívni a tisztességes megélhetést!

Az előkészítő bizottság.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
 Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Rekvirálják a fémeket.

A honvédelmi miniszter rendelete.

Az egész országban igen szép eredménnyel járt a hadicélokra szükséges fémek gyűjtése. A közönség az első felhívásra nagymennyiségben önként szolgáltatotta be a nélkülözhető s használaton kívüli réz, nikkel, bronz, ólom és ón tárgyakat.

Nagyváradon is mintegy két vasuti koszira való ilyen fém tárgy gyűlt össze.

A hosszan tartó háború folytán azonban a hadseregnek óriási mennyiségű fémre van szüksége. Nekünk ugyanis nem szállítja a „semleges” Amerika a municiót, hanem magunknak kell gondoskodni mindenről.

A hadügyi kormány most az összes réz- és fém tárgyak rekvirálását rendelte el. Be kell jelenteni az összes réztárgyat a azokat meghatározott áron átveszi, illetve hasonló vastárgyakkal eséréli ki a hadügyi kincstár.

Az erre vonatkozó miniszteri rendelet a következő:

Ezennel közhirrre teszem, a m. kir. honvédelmi miniszternek 13462/1915 eln. 20/b. sz. a kiadott következő rendeletét:

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t. cz. 24. és 27. § a alapján a következőket rendelem:

1. §. A jelen § ban felsorolt tárgyak, amennyiben egészen vagy tulnyomór szben az alább megnevezett fémekből állanak, hadi célokra ezeannel igénybevétnak és a jelen rendelet szerint beszoigálatandók, még pedig:

1. főző edények (főző, befőző és fagyalt készítő üstök, fazekak, lábosok, serpenyők, kannák, sütő formák stb.) egyszerű asztali készletek (hűtők, tálak, tálcák, gyertyatartók s hasonló) vörösréz (még ha ónozza vagy más fémekkel csupán bevonva vannak is.)

2. az 1. pont alatt felsorolt tárgyak tiszta nikkeltől kivéve a szerelvényes áruk (Gürtlervaren) így különösen leveses tálak, kannák, sziták, mártásesészek, főzelékestálak.

3. konyhaszerek (mosarak, mosártörők, habüstök, egyszerű öntött sárgaréz gyertyatartók, vasalók, tálcák és hasonló) sárgarézből.

4. mosóüstök, a tüzhelyekbe beépített vízmelegítők, egyszerű viztartók, fürdőkádak vörösréz (még ha ónozza vagy más fémekkel csupán bevonva vannak is.)

5. gyümölcs befőző (lekvár) üstök vörösréz (még ha ónozza vagy más fémekkel csupán bevonva vannak is.)

6. egyszerű parázstartók és kályhaeltételek vörösréz (még ha ónozza vagy más fémekkel csupán bevonva vannak is.)

7. félkilogrammos és ennél nehezebb sárgarézszulok.

8. egyszerű függönyrudak (esövek) és tartók, szőnyegfogantyú- és védőrudak (csövek) sárgaréz (még ha ónozza vagy más fémekkel csupán bevonva vannak is.)

Vörösrézzel, sárgarézzel, tombakkal, bronzal, nikkeltel bevont vagy lemezeit olyan tárgyakra, amelyek lényegükben más anyagból készültek, az igénybevétnel nem terjed ki és azokat nem kell beszoigálatni.

2. §. Az 1. § ban megszabott beszoigálatási kötelezettség kiterjed:

1. olyan iparüzökre és kereskedőkre, akik a fent felsorolt tárgyakat előállítják vagy azokkal kereskednek és mindazokra, akik ily tárgyakat más részére őrizetben tartanak.

2. háztartásokra.

3. háztulajdonosokra.

4. a szállodás, vendéglős és kávésipar,

ugyszintén a sütő- és eukrász ipar körébe tartozó vállalatokra.

5. egyesületekre, rendházakra, kórházakra, szanatoriumokra, üdülőtelepekre, fürdők, tan- és nevelőintézetekre, tápintézetekre és egyéb intézetekre.

6. az 1. § 6. 7. és 8. pontjaiban felsorolt tárgyak tekintetében mindazokra, akiknek ily tárgyak birtokukban vagy őrizetükben vannak.

Az állam vagy állami intézmények birtokában lévő tárgyakra vonatkozólag külön intézkedés történik.

3. §. Az 1. § értelmében igénybe vett tárgyak beszoigálatásukig birtokosaik használatában maradnak, aki azokat meg őrizni kötelesek. — Az igénybe vett tárgyak más tárggyá fel nem dolgozhatók s azokat csak a jelen rendelet 4. és 5. §-a szerint szabad elidegeníteni.

Oly tárgyak, a melyek valamely épület tartozékai vagy valamely vállalat üzemi berendezéséhez tartoznak, az épülettel, illetőleg vállalattal együttesen való elidegenítése nem esik korlátozás alá.

Amennyiben a jelen rendelettel igénybe vett tárgyak beszoigálatása a jelen rendelet közzétételétől számított hat hónapon belül el nem rendeltnék, azok felett birtokosuk ismét szabadon rendelkezhetik.

4. §. Az 1. § értelmében igénybe vett tárgyaknak az országos hadsegélyző bizottság „Fémet a hadseregnek” albizottsága, valamint a „Rézmoszarat vasmoszárért” és Rezetvasért név alatt működő hazafias célu fémgyűjtő (Urania országos nővédő egyesület) részére ajándékképpen vagy cseretárgy ellenében való átadása nem esik korlátozás alá.

5. §. Az 1. § értelmében igénybe vett tárgyak az 1915. év november hó 30. napjáig bezárólag a Magyar Szent Korona Országai Fémközpontja Rézszvénytársaságnak, amely ezen vásárlás szervezésénél a Magyar vaskereskedők Országos egyesületével karöltve jár el, valamint az általa megbízott bevásárlóknak szabadkézből eladhatók.

Ezen határidő lejártá után az 1. § értelmében igénybe vett s a 4. és 5. § nak megfelelően el nem idegenített tárgyak beszoigálatása el fog rendeltetni.

6. §. A beszoigálatandó cikkek átvételére átvételi bizottságok alakítandók. Az átvételi bizottság megalakításáról hatósága területén a törvényhatóság első tisztviselője gondoskodik s ő küldi ki a bizottság elnökét és szakértőjét is.

Minden elsőfoku iparhatóság területén legalább egy átvételi bizottság alakítandó. A bizottság három tagból áll: a törvényhatóság egy tisztviselőjéből, vagy a törvényhatósági bizottság egy tagjából, mint elnökből, az érdekelte község előjáróságának (város tanácsának) egy kiküldöttjéből és a katonai hatóság képviselőjéből. A katonai hatóság képviselőjének távolléte a bizottság működését nem befolyásolja. Amennyiben pedig a bizottsági eljárásakor a község (városi) kiküldött nem jelennek meg, helyettesítéséről a bizottság elnöke gondoskodik. A bizottság szakértőjét a bizottság elnöke felelheti.

Az egyes elsőfoku iparhatóságok területén megalakítandó bizottságok számát és székhelyét az illetékes törvényhatóság első tisztviselője határozza meg, ő gondoskodik az átvételi helyiség és raktár rendelkezésére bocsátásáról is.

7. §. A jelen rendelettel igénybe vett háztáti cikkek átvétel végett, az átvételi bizottságnak bemutatandók, vagy ha a 8. §. 3. bekezdése alá esnek, bejelentendők. (8. §. 3. bekezdése.)

Az átvétel módozatait és a bizottság munkarendjét az illetékes törvényhatóság első tisztviselője állapítja meg s az igénybe vett tárgyak beszoigálatásának elrendelése után felhívást bocsát ki az igénybe vett tárgyak beszoigálatására.

Az átvétel pontos időpontjáról és helyéről az érdekelteket az átvételi bizottság alkalmas módon értesíti.

Az átvétel:

a) rendszerint a bizottság által kijelölt gyűjtőhelyre való beszállítás,

b) kivételesen a helyszínére kiszálló bizottság helyszini szemléje után történhetik.

Az átvételi bizottság a torlódás és a közönség zaklatásának lehető elkerülése végett a bemutatott tárgyak átvétele vagy át nem vétele, a birtokost megillető térítés nagysága, ugyszintén a bejelentett tárgyak nélkülözhetelensége vagy a pótlás és beszoigálatás határideje tárgyában azonnal még a bemutató vagy bejelentő jelenlétében dönt.

8. §. Ha az átvétel a gyűjtő helyre való beszállítás útján történik, a birtokosok tartoznak a beszoigálatandó tárgyakat a birtokos nevét és lakhelyét feltüntetve tartósan felerősített címkével ellátni és vagy saját maguk, vagy megbízott útján az átvételi bizottsághoz beszoigálatni.

Azokat a tárgyakat, melyeket birtokosuk nem nélkülözhet, de egyébként más anyagból készült tárggyal pótolhatók, saját érdekében igyekezzenek mielőbb pótolni.

A nélkülözhetetlen és egyáltalán nem pótolható, ugyszintén az oly nélkülözhetetlen tárgyak, melyeknek pótlása a bemutatás időpontjáig valamely oknál fogva nem volt lehetséges, nem szállítandók be, azonban köteles birtokosa vagy annak megbízottja ezen tárgyakról jegyzéket készíteni, melynek a birtokos nevét és lakhelyét és a tárgy megnevezését kell tartalmaznia. Ezen jegyzék az átvétel időpontjában az átvételi bizottságnak bemutatandó s a nélkülözhetelenség, illetőleg a pótlás meg nem történtének indokai a bizottságnak szóbelileg előadandók.

Amennyiben nélkülözhetetlen mosóüstről van szó, felszólításnak és mélységének mérete bejelentendő, mert ezen üstök pótlásáról gondoskodás fog történni.

Az átvételi bizottság dönt a nélkülözhetelenség felett, a beszoigálatás idejéig még nem pótoló tárgyak pótlására, illetőleg beszoigálatására pedig szükség esetén megfelelő határidőt tűz ki.

Minden oly esetben, amikor a jelen rendelettel igénybe vett tárgyak nélkülözhetelenségük és pótolhatatlanságuk miatt tartósan vagy pedig a pótlás eszközzése végett átmenetileg birtokosuknál meghagyatnak, ezen tényállásról a birtokos részére tanusítvány állítandó ki, melynek a birtokos nevét és lakhelyét a tárgy megnevezését anyagát és súlyát, valamint a használatra való visszabocsátás indokait és időtartamát kell tartalmaznia.

Ezen tanusítvány a birtoklás jogosságának igazolására szolgáló és az ellenőrző közegeknek kívánatra előmutatandó.

9. §. Ha az átvétel a helyszínére kiszálló bizottság szemléje útján történik, a bizottság a nélkülözhetelenség és a pótlás kérdésében a 8. § ban meghatározott módon jár el, a végleg átvett tárgyakat pedig vagy azonnal elszállítatja, vagy azoknak tulajdonosuk által a kijelölt helyre való elszállítására rövid határidőt tűz ki.

10. §. A birtokost az átvett tárgyakért megillető térítés nagyságát a 13463—eln. 20.—b. 1915 számú miniszteri rendelettel megállapított térítési tételek alapján az átvételi bizottság állapítja meg.

Az átvett tárgyakról a fél részére elismervény állítandó ki, melynek a fél nevével és lakhelyével, a beszoigálatott tárgyak súlyát, anyagát és megnevezését és az érték járó térítés nagyságát térítési tételekkel elkülönítve kell tartalmaznia.

A bizottság által megállapított térítés kifizetése a bizottságnak az illetékes elsőfoku közigazgatási hatóság elé terjesztendő elszámolás alapján történik. A közigazgatási hatóság az elszámolást a katonai parancsnokság hadbiztoságának küldi meg, amely a térítési összegek kifizetése iránt a m. kir. postatakarékpénztár útján intézkedik.

A bizottságnak az igénybevett tárgyak beszoigálatása tárgyában hozott határozatai ellen az 1912 LXVIII. t. e. 31. §-a alapján

jogorvoslatnak van helye: az érték megállapított térítés nagysága tekintetében emelt igények pedig az idézett törvény 23. § a szerint érvényesíthetők.

11. §. Az átvételi bizottság jogosítva van a működése területén szükségesnek mutatkozó ellenőrzést gyakorolni s kívánságára minden idevonatkozó felvilágosítást meg kell adni.

12. §. Az átvételi bizottság tagságával való megbízás tiszteletbeli. — A bizottság tagjai és szakértője kötelesek megbízásukat legjobb tudásuk és lelkiismeretük szerint, személyekre való tekintet nélkül s a tudomásukra jutott magán- és üzleti viszonyok titoktartása mellett teljesíteni.

A szakértő díjazását az I. fokú közigazgatási hatóság állapítja meg.

13. §. Aki a jelen rendelettel igénybe vett cikkeket nem szolgáltatja, eltitkolja, vagy a jelen rendelet rendelkezéseit egyébként megszegi, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és az 1914. L. t. c. 17. § a értelmében két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

Horvát Szlavonországokban a kihágás miatt az ott érvényes jogszabályok szerint erre hivatott hatóságok járnak el.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. — Hatálya Horvát-Szlavonországra is kiterjed.

Nagyvárad, 1915. október hó 4.

Rimler Károly,
 polgármester.

A rekvirált tárgyak értékének megtérítése.

Ezennel közhírré teszem a m. kir. honvédelmi miniszter urnak 13462—1915. eln. 20/b. sz. a. kiadott következő rendeletét:

I.

A hadiszolgáltatásokról szóló 1912: LXVIII. törvényeink alapján a 13462—eln. 20—b. 1915. H. M. számú rendelettel hadicélokra igénybe vett fémtárgyakért a következő térítési tételek állapították meg:

Vörösréz tárgyak:

1. Főzőedények, idegen anyagokból való szerelvény nélkül kilogrammonként a teljes súly szerint 500 K, idegen anyagokból való szerelvénnyel 400 K.

Amennyiben a szerelvények sulya beesés szerint a teljes súly 20 százalékát meghaladja, a 20 százalékot meghaladó sulynak megfelelő árrészlet az alapárul felvett 4 koronából levonandó.

2. Egyszerű asztali készletek 500 K.

3. Mosóüstök és gyümölcsbefőző (lekvár) üstök 500 K.

4. Tűzhelyekbe beépített vízmelegítők, csapokkal együtt 450 K.

5. Egyszerű viztartók 400 K.

6. Fürdőkádák kilogrammonként a teljes súly szerint 400 K.

7. Egyszerű parázstartók kilogrammonként a teljes súly szerint 400 K.

8. Egyszerű hályhaelötetek kilogrammonként a teljes súly szerint 400 K.

A 3, 4, 5, 6, 7 és 8. szám alatt felsorolt tárgyakon találhat vasalkatrészek beesés szerinti sulya a teljes sulyból levonandó.

Nikkel tárgyak.

Főző edények és egyszerű asztali készletek (fazekak, üstök, lábasok, fedők, tálak, tálcák) 12 K.

Sárgaréz tárgyak.

1. Sárgarézlemez és tombaklemez áruk (habüstök, befőző üstök, tálcák stb.) ugy szintén egyszerű parázstartók és egyszerű kályhaelötetek sárgarézből, bronzból és tombakból idegen anyagokból való szerelvény nélkül 375 K, idegen anyagokból való szerelvénnyel 300 K.

2. Egyszerű öntött sárgaréz gyertyatartók 320 K.

3. Vasalók, lapos 300 K. Vasalók domboru 350 K.

4. Félkilogrammos és ennél nehezebb sulyok 300 K.

5. Egyéb egyszerű ötvéyek 200 K.

6. Egyszerű függönyrudak (csövek) és tartók, szőnyegrudak, fogantyú és védőrudak (csövek betét nélkül vagy könnyen eltávolítható betéttel a betét az ár megállapításánál nem vétetik figyelembe 350 K.

Általános határozványok:

Hibás tárgyakért arányosan alacsonyabb ár állapítandó meg.

Oly tárgyakért, melyeknek elvétele falazási vagy szerelési munkát igényel, igazolt esetekben az átvett tárgy sulyának minden kilogramja után 50 fillér pótdíj fizetendő.

II.

Egyéb rekvirációk esetére még a következő térítési tételek állapították meg kilogrammonként a teljes súly szerint:

1. Sárgaréz csapok 450 K.

2. Kutalkatrészek sárgarézből 400 K.

3. Sárgarézláncok 350 K.

4. Butorlábak 3—

5. Egyszerű rézkilincsek és zárpaizsok (a vasalkatrészek sulyának leszámításával) 290 K.

Nagyvárad, 1915 október hó 4.

Rimler Károly,
 polgármester.

A városi tisztviselők helyzete.

Segíteni kell a nyomorgó tisztviselőkn.

A mai rémségesen nehéz viszonyok talán egy társadalmi osztályt sem sajtanak annyira, mint a meghatározott fizetésből élő tisztviselő-osztályt, amelynek ma is csak annyi a bevétele, mint a normális viszonyok között volt, amikor 4 koronáért adták a zsír kilóját, 40 fillérért a kenyeret, 1 korona 60 fillérért a húst, 24 fillérért a tejet; amikor 18 korona volt egy pár cipő, 70 korona egy öltöny és 10 korona egy köbméter fa. Ma pedig 8 korona egy kiló zsír, 66 fillér egy kiló kenyér, 5 korona egy kiló hús, 40 fillér egy liter tej, (ha ugyan hozzá tud jutni), 36 korona egy pár cipő, 110—120 korona egy öltöny és 20 korona egy köbméter fa. Szóval mindenért kétszeres összeget kell ma fizetni, mint azelőtt.

A kormány, a vármegye s más kiváltak fenntartói belátták ennek a mérhetetlen drágaságnak a borzasztó hatását a tisztviselőkre s elismerték, hogy a tisztviselők nem képesek a maguk és családjuk megélhetéséről fizetésükből gondoskodni, miért is többkevesebb összeggel segítik a tisztviselőket.

Csak Nagyvárad város tisztviselőiről nem törődik senki, pedig talán sehol sem lenne jobban indokolt a segítség, mint a városi tisztviselők és alkalmazottaknál. Ha valahol, kevés kivétellel éppen a városi tisztviselők és alkalmazottaknál legnagyobb a nyomor, amelyen segíteni a város kötelessége, amint kötelessége minden gazdának, hogy alkalmazottainak tisztességes megélhetését biztosítsa.

Elismernék és jól tudjuk, hogy a város pénzügyi viszonyai nem valami fényesek, de arról mégis gondoskodnia kell, hogy akiket dolgoztat, akiknek szellemi és fizikai erejét igénybe veszi, ne nyomorogjanak, ne koplaljanak.

A város vezetői soha sem gondoltak arra, hogy 100—200 koronából miként élhet most meg egy család s mit fog csinálni a télen, hogy védekeznek az éhség és hideg ellen? Pedig még ennél kisebb fizetésű alkalmazottai is vannak a városnak.

Az, hogy főzeléket s hasonló apróbb dolgokat beszerzési áron juttasson a város az alkalmazottainak, nagyon csekély dolog s ezzel nem lenne segítve rajtuk, hanem ha a szükséges zsír és fa szükségletet biztosítsa részükre, nagyot könnyít sanyaru helyzetükön.

A tanács tagjainak kell a kérdést mielőbb napirendre hozni, s jóakarattal keresztül vinni.

Végre is a mostani viszonyok őket is sújtja s nekik is elég gondot ad a mostani drágaság.

Harmincnégy forint négy mázsa fa.

Uzsorás oláhok.

Tegnap délután felháborodva jött panasza hozzánk egyik előfizetőnk, aki olyan dolgokat mondott el nekünk a vidéki emberek által üzött uzsoráról, hogy az minden vonalon felháborodást fog kelteni és elvárja a közönség, hogy a hatóság meg fogja találni a kellő eszközöket arra, hogy a hasonló esetek elő ne fordulhassanak.

B. J. tegnap délután London J. fakereskedőnél járván fát vásárolni, a fatelepen két vidéki szekeret talált. Oláh emberek voltak, akik a múlt években az erdőről hordták a fát és elég jutányosan adták el a váradi közönségnek. Az egyik oláh 4 mázsa fát vásárolt, a másik hármat. Nem vágott fáról, hanem hasáb fáról van szó. Mikor a fát megvették láncsal összehúzták a szekér oldalát és felrakták a hasáb fákat.

Az összehúzott szekéren a négy mázsa hasábfa oly óriási mennyiségét mutatott, hogy mindenkit félrevezetett. Az egyik oláh a négy mázsa fát métermázsánként 4 koronáért, tehát az egész mennyiséget 16 koronáért vette. A másik 12 koronáért vette a 3 mázsa fát.

B. J. kíváncsi volt, hogy tulajdonképpen milyen újabb eszközzel falszkozik itt a szarolásnak. A két szekér elindult. B. J. megfelelő távolságban követte a szekereket. — Mindjárt a legelső mellék utcában megállottak a szekerek. Az egyik oláh benyitott a legelső kapun.

Fát? Nem veszi fát?

Ugyan hol és ki nem venne ma fát? Természetesen kirohantak a házakból, körülállották a szekeret.

— Hogy adja bácsi!

— 34 forint! Mondja az, aki 4 mázsát vett.

— Hát maga?

— 26 forint! Felelte a 3 mázsás. Egyszerre elakadt mindenkinek a szava. Körüljárták a fát — mérlegelték.

— Soknak látszik, de nem hiszem, hogy volna egy méter! Mondja az egyik vevő.

— Ez nincs egy méter? Még 3 is meg van. Mondja az oláh.

Végül is nem veszi meg senki. Az oláhok tovább mennek kísérletezni. Hanem mikor tavár akadna egy szerencsétlen kis hivatalnok, aki talán épen most kapta meg a beszerzési előleget, amit keservesen fog vissza fizetni és ki akarta fizetni a fát, akkor előállott B. J. és csak annak köszönhetette a két oláh, hogy a sárba nem taposta őket, hogy nem akarta a cipőjét bepiszkolni két ilyen zsivánnnyal.

Ime egy újabb ok a faarak maximális árának meghatározására és a fauzsorások kiirtására. Remélhetőleg ilyen esetek után most már nem fog tétlenkedni tovább a hatóság.

A harmadik hadi-kölcsön.

Németország ragyogó példája nem fog hatás nélkül maradni nálunk sem. A németek a saját harmadik hadi-kölcsönükre tízmilliárdot jegyeztek. Olyan fényes hőstette ez a német polgárságnak, mint a mily méltán büszke a német hadsereg Varsó és Antwerpen bevételére.

Magyarország is harmadik hadi-kölcsönért fordul a magyar nemzethez. Diadalmas előhaladásunk a haremazon kell hogy megfelelő támogatást nyerjen az itthon maradtak diadalmas kitartásában. Élet-halál harcunkban mindenkinek részt kell vennie; a küzdelem mezejére — kinek karddal, kinek békés fegyverekkel — mindnyájunknak el kell menni.

A hadi-kölcsönben való részvétel azonfelül, hogy a győzelmet biztosítja a nemzet szent ügyének, az egyes polgár részére jövedelmező befektetést is jelent. Az az állam, melynek a haza megvédésére tőkét ajánlunk fel, a legbiztosabb adósunk, mely előnyös kamatozást biztosít tőkénk után és a tőkének legteljesebb garanciát nyújt. A mellett a kölcsön jegyzésének feltételei olyan kedvezőek, hogy szegény és gazdag egyaránt kiveheti részét a haza ily módon való védelméből.

Legutóbb a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége, melynek tudvalegőleg Bihar megyében is jelentékeny bérletei vannak, a következő közleményt boesátotta ki:

A Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége (Altruista bank) nemzeti és szociális missiójától áthatva és az előző hadi kölcsönök kibocsátása alkalmából számos helyről megnyilvánult óhajnak megfelelő, nagyjelentőségű elhatározással kíván föld birtokosainknak módot nyújtani arra, hogy amennyiben nem is rendelkeznek ezidőszereint kellő készpénzzel hadi kölcsönkötvények jegyzése, illetőleg átvétele tekintetében, ha zafias érzületüket megfelelő módon érvényesíthessék. Az intézet igazgatósága ugyanis Teleszky János pénzügyminiszter elnöklete alatt f. hó 1. én tartott igazgatósági ülésében kimondta, hogy kellő fedezetet nyújtó birtokokra hadi kötvényeknek legalább 50,000 koronás tételekben és szabad darabokban való jegyezhetése céljából oly jelzáloghitelek nyújt, melyek a földbirtokos részéről 10 év alatt egyenlő évi részletekben fizetendők vissza, de ezen időn belül is stornó nélkül bármikor visszafizethetők.

A kölcsön kamatterhe azonos a kötvények tényleges kamatjével: emellett a Magyar Földhitelintézetek Országos Szö-

vetsége a kölcsönigénylőket még mindenemű költségtől is mentesíti, amennyiben a kölcsönök lebonyolításával járó mindenemű kiadást, bélyegeket és kincstári illetéket a sajátjából visel, a kötvényjegyzéseknél pedig ügyfeleinek azt a legnagyobb jutalékot is megtéríti, amelyet a hivatalos aláírási helyek engedélyeznek. A jegyzett kötvények tulajdonosainak a teljesített rész-törlesztések arányában fognak kiadni és az intézet által addig is díjmentesen kezelteinek.

A kölcsön nagyságának megállapításánál az intézet figyelemmel lesz arra, hogy a kölcsönök rész-törlesztési összege a föld-birtok évi jövedelmének megtakarításából fedeztessék és így tulajdonképpen a földbirtok tőkeértékének igénybevétele nélkül rontabilis új tőkegyűjtésre is óhajt alkalmat szolgáltatni.

A fentiek után jogos a várakozás, hogy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége elhatározása sok oly jegyzést fog a hadi céloknak megnyerni, amelyek különben elmaradnának és hathatósan elő fogja segíteni a harmadik hadi-kölcsönnek sikerét.

Három országgal harcolva.

Székely István honvéd-főhadnagy második útazása az orosz harctérre

Kedden este az Emke-kávéházban egy honvéd főhadnagy szomorkodott az egyik asztal mellett. Mellé két legfelsőbb dicséret ismerés éremrendje disziti s egészséges, piros arcáról nem nézte volna le senki, hogy 1914 július 27 től kezdve folyton a harctéren volt s hogy közben csak egy pár hőtig volt itthon, akkor is mint sebesült. A hadnagy nagyváradi fia, Székely Sándor kaptalani főszámvevő fia: Székely István.

A nagyváradi hadapródiskolából került ki mint zászlós a pécsi honvédekhez. A háboru folyamán soronkívül lett főhadnaggyá és kapta fontebbi kitüntéseit.

Tegnapelőtt érkezett meg az olasz harctérről s tegnap már folytatta is útját Lemberg felé, az orosz harctérre, hová felsőbb parancsal irányították.

A premontréiek ódon gimnáziumában, az iskola padjai közt fejlődött ki köztünk az a meleg barátság, amely bennünket ma is összefűz s így éríthető az az őszinte örönm, mellyel a már már egy éve nem látott jó barátot üdvözöltem.

A kérdések özöne, honnan jöttél, meddig leszel itt, alig engedték szóhoz jutni. Pedig sok, nagyon sok mondanivalója lehetett. Mert az én barátom bebolyongta az összes ellenséges országok hartereit.

— Olyan vagyok én öregem, mint egy bolygó vigéc. Kezdtém Szerbiában s ott harcoltam mindaddig, míg a fedezékem rám nem döntötte egy gránát. Kiástak a föld alól, haza jöttem s itthon voltam, amíg újra lábra nem állottam.

Ezután a muszkák ellen mentem s ott küzdöttem az olasz háboru kitöréséig. Ekkor ezredemet az olasz harctérre vitték s azóta ott harcoltam. — Most újra visszatérek az orosz frontra.

Életemeim, harctéren létem történetét, hadinaplómban örökítettem meg. Ez a legnagyobb kincsem. Mert minden sorát száz halálon keresztül irhattam meg. De féltve is őrzöm. S majd ha vége lesz a háborunak, ha Isten segítségével kikerülök belőle, en-

gedni fogok titkos vágyaimnak és feldolgozom. A címe már meg is van!

„Egy harctéri vigéc életemei a világháboruban“.

A cím, azt hiszem, elég jó lesz, a tartalma, talán az sem lesz érdektelen. Elvégre, aki egy esztendőnél tovább küzködött a különböző harctereken, azt hiszem érdekesebb dolgokat is fog tudni mondani.

No de hagyjuk ezt, örülök hogy ismét látom Váradot, a váradi lányok, emberek ismerős arcát és nem hallok a taliánok „avanti“ ját.

Harcoltam a szerbekkel, az oroszokkal, de mondhatom, az olaszok sokkal, de sokkal alattuk állanak. A tisztek bátrak, jó katonák s épp úgy primadonnáskodnak, mint mi a háboru kezdetén. Kivont karddal, lelkesen viszik legénységüket rohamra és épp úgy pusztulnak, mint annak idején mi.

De a legénység, — bármennyire meg is kell becsülnünk, mint ellenfelet — gyáva. A dobárdói fennsikon egy éjjel négy ízben rohamozták meg nagyon megritkított rajvonalamat. Kimondhatatlan számbeli fölényben voltak s dacára tisztjeik hősiességének, mind a négyszer, — mint mindig — megfutottak.

— Poharainkból bizsergve szállott az élet, hallgatva néztünk magunk elé, s távoli, rejtett nótafákból szomoruan szállt felénk a hangulat:

— Kis faluról, baraa lányról . . .

István, a véres harcokban derekasan verekedő, kitüntetett főhadnagy, előttem, haszontalan civil előtt, ismét kurta naíragos diákká változott. Aki majdnem sirt . . .

— Mi, csak mi éreztük azt igazán, hogy mi van ebben a nótaban, mi, akik a lövészárkok mélyén laktunk és haza gondoltunk. Csak mi tudjuk megérteni, hogy mi az az otthon, mi a Haza! mi akik fagyban, sárban masírozunk, harcolunk, szenvedtünk, véreztünk miatta. Aki ezt érezte, az tudja, hogy mi a Haza. És tudja, hogy mit veszít az, aki Hazát veszít.

Ölmos esőben gurul elfogatunk házáig.

Az István száz halált látott zubbonya, sapkája megázik, míg elbucszunk egymástól.

— Elment. Talán már alszik is . . .

— Kocsis, szép esendesen, lépésben hajts! A főhadnagy ur hazajött . . .

Böloni Bakó Zoltán.

Elmaradt népfelkelők utóbe-mutató szemléje. Október 14-én lesz az utószemle. Az elmaradt népfelkelők szemléje október 14-én lesz, erről a következő hirdetményt adta ki a katonaiügyosztály:

Hirdetmény. A m. kir. 4. honvéd kiegészítő parancsnokság 170—1915 kt. számú megkeresése folytán közhírré teszem, miszerint azon 1865—1872. évi születésű népfelkelésre kötelezettek, kik a folyó év szept. hó 27-től október hó 6-ig tartandó népfelkelő bemutató szemléken bármi okból nem jelentek meg, a Lázár Vilmos-utca 3. sz. a. sorozó helyiségben (volt esendőriskolában) 1915. évi október hó 14-ik napján, esütörtökön, d. e. 8 órakor kezdődő utóbe-mutató szemlén tartoznak elő állani. Figyelmeztetem a megjelenésre kötelezetteket, hogy a mulasztók karhatalommal fognak előállítani s azonfelül az 1890. évi XXI. t. c. 4. § értelmében katonai büntető eljárás útján egy hónaptól két évig terjedhető börtönnel fognak büntettetni. Nagyváradi, 1915. október 1. Elemér Ferenc, katonaiügyi tanácsnok.

HIREK

* Biharvármegye a múlt hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg október havi ülését *Miskolczy Ferenc* főispán elnöklété alatt. Az ülésen a szokásos előadói jelentések tudomásul vétele után dr. *Móricz Ernő* megyei főorvos terjesztette elő múlt havi jelentését. A jelentésben a vármegye területén előfordult koleráról számolt be a főorvos. E szerint a vármegyében sikerült Sárretudvari községre lokalizálni a kolerát. A veszedelmes betegséget itt is sikerült megszüntetni. A sikeres eredmény főként az oltásoknak tulajdonítható. Összesen három oltást hajtottak végre. Az első két részleges oltás után elrendelték az általános oltást, amikor 3914 egyént oltottak be. Az általános oltás után nem is fordult elő újabb kolera eset. A megtartott vizsgálat során megállapították azt is, hogy a baj felléptének főoka az volt, hogy a kellő óvintézkedéseket nem hajtották végre. A járvány tartama alatt az idegőző munkát dr. *Herbst Géza* végezte. Az óriási munkában az alispán dr. *Bueholz Jánost* rendelte ki segítőül *Herbst* mellé. A kolera tartama alatt a főorvos többször megjelent a veszélyeztetett területen és az ő, valamint dr. *Poszveg Lajos* közegészségügyi felügyelő ellenőrzése mellett hajtottak végre minden intézkedést. A polgári hatóság nehéz munkájában segítő társak voltak *Fabik Lajos* és *Goldstein Lajos* katonai orvosok. A két katonai orvosnak elismerését és köszönetét is nyilvánította a közigazgatási bizottság. A belényesi tanfelügyelőségi kirendeltség vezetője bejelentette a közigazgatási bizottságnak, hogy Belényesből Szilágyvármegyébe helyezték át. Eltávozása alkalmával köszönetét és háláját fejezi ki a bizottságnak, hogy őt támogatásában részesítette. A bizottság a jelentést tudomásul vette.

* **Katonai kitüntetés.** A király *Hetényi Jenő* 101. gyalogezredbeli hadasgyót a legfelsőbb elismerés tuduladásával tüntette ki az ellenséggel szemben vitéz magatartásáért.

* **A közigazgatási bizottság ülése.** Nagyvárad város közigazgatási szakbizottsága ma, esütörtökön, október 7-én délután 3 órakor tartja rendes havi ülését.

* **Meglesz a pénzügyintézetek központja.** Hirt adtunk arról, hogy *Schmidt József* dr., a Mektár vezérigazgatója megbízott kapott a pénzügyminisztériótól, hogy átdolgozza a pénzügyintézetek központjáról szóló javaslatot. Miután az új tervezet megfelelőnek mutatkozott, a kormány a törvényjavaslatot munkába vétette és legközelebb már a minisztertanács elé is kerül. Hír szerint az új javaslat lényeges változásokat tartalmaz, amelyek alkalmasak arra, hogy a vidéki pénzügyintézetek igényét kielégítsék és hogy a felmerült politikai aggályokat eloszlassák. A javaslat előreláthatólag november elején a képviselőház elé fog kerülni.

* **Az élelmezési bizottság ülése.** A lakás- és élelmezési bizottság f. hó 8-án délután 3 órakor a város székháza bizottsági termében gyűlést tart, amelyre a jóléti bizottsági tagokat ez uton is meghívom. Tárgy: az élelmickek árának megállapítása. Nagyvárad, 1915. október 6-án. *Gerő Armin*, elnök.

* **Ma lesz a Katolikus Kör vetítő estélye.** Ma, esütörtökön este fél 6 kor tartja meg a Katolikus Kör keddről elmaradt vetítő-estélyét. Csak most érkeztek meg a gyönyörű esataképek, melyek a forgalmi zavarok miatt keddre nem érkeztek meg. A képek az orosz hadszíntér legforróbb csatáiról valók: a limanovai esatáról, a magyar huszárok örök dicsőségéről és a bukovinai harcokról, melyek története egész legenda-kör a magyar csapatok hősi vitézségéről. A remek képeket dr. *Vucskics Gyula* kanonok, előadó fogja bemutatni. Ezzel megkezdődnek a nagy érdekességű keddi vetítő-estélyek és pedig már a jövő hét keddjén, amikor folytatólag más harcterekről mutatnak be rendkívül érdekes vetített képeket.

* **Kongregációi élet.** Az Urnók Mária Kongregációja ma d. u. 5 órakor, az Urak Mária Kongregációja pedig este fél 7-kor tartja rendes összejövetelét.

* **Miniszteri rendelet az elpusztult felvidéki falvak rendezéséről.** A hivatalos lap tegnapi száma *Tisza István* gróf miniszterelnök rendeletét közli, amely a háború folytán elpusztult vagy megrongált községek újjáépítésére vonatkozik. A rendelet szerint az újjáépítés s a rendezés kiterjedhet a községek belsősegeinek egész területére, így a beltelkekre, utcákra, közterekre stb., vagy pedig ezeknek csupán egy-egy részére. A külsőségeket csak annyiban lehet belevonni, amennyiben bevonásukat a rendezés érdeke megkívánja, vagyis, ha a meglevő utcákat, tereket nagyobbítani akarják, illetve új utcákat, tereket és középületek céljaira szánt telkeket akarnak létesíteni. A szervezés munkáját a kormány által megbízott személy fogja végrehajtani és vezetni. A kormány megbízottja határozathozatala előtt azonban köteles meghallgatni a község előjáróságát, a járás főszolgabíróságát s sőt a vármegyei alispánt is. Viszont a községek rendezésének elkészítésére ő biz meg mérnököt. Határozatával szemben 2 napon belül folyamodni is lehet. Az újjászervezésnél az új telkeket lehetőleg a régi helyén kell elrendezni. Az eljárás költségeit az államségélyből fogják fedezni, amelyet erre a célra kiutálnak. A rendelet már csak azért is érdekes, mert azt mutatja, hogy a kárpáti feldult községek újjáépítése bizonyosan nemsokára kezdetét veszi.

* **Lopás a sorozáson.** Általában véve bevett szokás, hogy a sorozásra nem szoktak pénzt vinni magukkal a jövendőbeli katonák, mert bizony a pénznek, sőt még az óraféléknek is igen gyakran lába kél, bár felügyelet nélkül sohasem marad az öltözőterem. Mindig akadnak emberek, akik összetévesztik a saját ruhájukat a másikéval. *Eizler Lipót*, a Hungária cipőgyár üzletvezetője is tegnap került a sor alá, s mint alkalmas került ki a bizottság elől. Boldogan mosolygott körül, majd csak úgy véletlenségből, kivette kabátja zsebéből a pénztárcáját és beletekintett. Már ekkor nem mosolygott, a pénztárcából hiányzott az összes pénze, mintegy 110 korona. Azonnal jelentést tett az ott őrködő rendőrnek. A rendőrség most keresi a tolvajt, sőt mint értesülünk egy csavargónál, aki szintén ott volt a sorozáson, meg is találták az egész összeget.

* Az aradi vértanúk emlékezete.

Hasafias érséttől áthatott szívvel áldozott tegnap délelőtt 9 órakor a Szent László plébánia templomban a 13 vértanúkért megtartott gyászistenmisételen városunk igen sok lelkes polgára és honleánya, a nemzet szabadságáért kivégzett vértanúk emlékének. A templom hajójában volt felállítva a díszes katafalk koszoru és élő virágok között a 13 vértanú arcképeivel, égő gyertyák és délszaki növényekkel övezve, amelyekről Fehér Imre városi főkertész gondoskodott. Janusok Károlyné hatalmas szép élővirágból font koszorut, *Konvicska Ferenc* az 1848-49-iki honvédegyelet elnöke pedig fehér öszirózsákból kötött csokrot helyezett a ravatalra. A gyászmisét dr. *Lestyán Endre* plébános végezte segédlettel. *Székely Lajos* kántor pedig hazafias szép egyházi énekeket adott elő s végül a Hymnust, melyet a résztvevők felállva énekeltek. A requiem jelen voltak: dr. *Bozók Alajos* udv. tan. ny. kir. kath. jogakadémiai igazgató, *Doboz György* ny. törvénytudós bíró, *Petry Gyula* főrealist. tanár, *Tóth József* ref. lelkész (Körösladány), az 1848-49. honvédegyelet *Konvicska Ferenc* elnökkel, *Elek Sándor*, *Márkus János*, *Márkut Sándor*, a függetlenségi és 48-as párt és kör dr. *Adorján Emil* és *Kerekes Elek* elnökökkel, *diszlobogójuk* alatt. *Czeglédy Jeremiás* ipartestületi elnök három ipartestületi taggal, *Andriska Károly*, *Balogh Ferenc*, *Dajka Sándor*, *Dévald Mihály*, *Dévald Ödön*, *Diósy Ferenc*, *Eisele Sándor*, *Fekete János*, *Demeter István*, *Herlicska Gyula*, *Katona Mihály*, *Kádár Ferenc*, *Király Zsigmond*, *Kiss Dávid*, *Mokry János*, *Orosz Péter*, *Pintér Mihály*, id. *Ujfalussy Sándor*, *Virányi Győző*, *Sztankovits József*, *Zana Ágoston*, továbbá *Gombay János*, *Germán Károly*, *Strohmayer Pál*, *Jerzák István*, *Szűcs Ferenc*. A gyászmise végzetével *Mokry János*, *Katona Mihály* és *Zana Ágoston* megkoszorúzták *Nagy Sándor József* honvéd tábornok aradi vértanú emléktábláját.

* Nem szállítják a város fáját.

Még ugyan csak most érkezett el a fűtés ideje, de a közönség már is panaszkodik a fainségről. A fakereskedőknél nem lehet fát kapni, legfeljebb köbméterenkint 20 koronáért. Az erdőből nem tudják szállítani a fakészletet, mert nincs igavonó állat. A város idejében gondoskodott kellő mennyiségű tüzfakészletről, de a szerződés dacára az eladó nem szállítja az eladott fát. Ugyanis 400 vagon tüzfát vásárolt a város a budapesti jéggyártól, amelyet már szállítani kellett volna, de még mindig nem érkezik a fa. A városi tanács tegnapi ülésében foglalkozott ezzel a kérdéssel s megbízta *Komlóssy József* gazdasági tanácsost, hogy utazzék fel Budapestre s tárgyaljon a jéggyárral a megvásárolt fa mielőbbi szállítása iránt.

* **Fata Sándor** temetése ma d. e. 9 órakor fog végbemenni a Szent-János utca 53. számú gyászházban. A család gyászjelentése a következő: Özv. *Fata Sándorné* szül. *Rákóczy Róza*, egy a maga mint leánya *Sárka* és férje dr. *Sólyom Kálmán*, unokája *Jucika*, testvérei *Fata János* és neje, *Fata Ferenc* neje és esziádja, *Fata Lajos* és családja, sógorai és sógornói *Rákóczy Lajos* és neje, *Rákóczy István* neje és családja, özv. *Rákóczy Sándorné*, *Rákóczy Etelka* és férje *Radnay Bernát* és gyermekei, *Rákóczy Erzsébet* és férje *Klóz Antal*

és gyermeke, számos rokonok nevében legmélyebb fájdalommal tudatják, felejthetetlen jó férj, legjobb édesapa, nagypapa, testvér, sógor és rokon **Fata Sándor** lat. szert. egyházmegyei pénztár ellenőrének f. hó 5-én d. u. fél 6 órakor hosszas szenvedés és a halotti szentiségek ájtatos felvétele után, eléltének 53 ik, boldog házassága 20 ik évében történt szászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 7-én d. e. 9 órakor fognak Szent János utca 53 számú gyászháznál a róm. kató. egyház szertartása szerint beszenteltetni és az olasz plebánia templomban megtartandó gyászszentmise bemutatása után az olasz temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és kartársai tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1915 október 5. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perez alatt a Farkas féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea-kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* **Az orosz foglyok szökésének támogatása tilos.** Ezennel közhírré teszem a m. kir. belügyminiszter urnak 111956—1915. szám alatt kiadott következő körrendeletét: A katonai hatóságok megszökött hadifoglyok kézrekerítése alkalmával több esetben azt tapasztalták, hogy a közönség köréből egyesek élelemmel és utbaigazítással támogatják a hadifoglyok szökését. Minthogy a hadifoglyok szökésének szándékos elősegítése a büntető törvénykönyv (1878: V. t. c.) 447. § ába, esetleg a katonai büntető törvénykönyv 327. § ába, vagy pedig a hadviselés érdekei ellen elkövetett büneselkmények különösen a hadiszállítások körül elkövetett visszaélések megtorlásáról szóló 1915. XIX. t. c. 11. § ába ütköző büneselkmény, ennél fogva szökevény hadifoglyok kézrekerítése alkalmával az a közbiztonsági közeg, aki a hadifoglyot elfogta, köteles puhatolózni abban az irányban, vajjon a hadifogly szökését egyesek nem segítették e elő és ha biztos adatokat szerez arra nézve, hogy valaki a hadifogly ebbeli minőségét ismerve, szökésében szándékosan támogatta, az illetőt nyomban le kell tartóztatnia és a legközelebbi kir. ügyészségnek írásba foglalt adatok közlése mellett haladéktalanul át kell adni. Nagyvárad, 1915 október 5. **Rimler Károly**, polgármester.

* **A szeszestalt mérők figyelmébe.** A városi fogyasztási adóhivatalnál legutóbb megtartott vizsgálat, valamint a helyszínen jelenlétemben eszközölt készletfelvételek során arról győződtem meg, hogy a havonkénti utólagos leszámolás kedvezményében részesülő bormérők, pálinkamérők, kereskedők, bor- és pálinka nagykereskedők, a készleteikben beállott változásokat a behozatal és eladás, a bor-, pálinka és szeszeműeknek ki- vagy bepincézését késedelmesen és rendszerint csak a leszámolás esz közlése alkalmával jelentik be. A városi tanács utasította a városi fogyasztási adóhivatalt a legszigorubb ellenőrzésre és a törvényes határidők be nem tartása esetén a tényállás felvétele, valamint a törvényes intézkedések megtételére. Ennél fogva felhívom az összes bormérők, pálinkamérők, szatócok, bor- és pálinka kis és nagykereskedőket, hogy a napi forgalomnak folytonos és állandó nyilvántartása és ellenőrzése szempontjából a bor- és szeszeműviszések be- és kipincézését a be- és kipincézésnek eszközlése előtt legalább 6 órával a fogyasztási adóhivatalnál a különböz jogkövetkezmények terhe mellett saját érdekükben jelentsék be. **Juricskay Barna**, adó- és pénzügyi tanácsos.

x **Poloskairtó NOXIN** biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Kökögés, hurut, rekedtség, elnyáikásodásnál** használjon kizárólag: **Farkas-féle hurut-uzeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13—62.

* **Nőtlen, vagy özvegy szabómester,** illetve szabó segéd azonnal felvételt kapusnak. Jelentkezni lehet a róm. katolikus papnevelőben.

* **Családi rum vaniliával vagy ananász** ízel literje K. 320. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **Négy polgárit** végzett gépirásban gyakorlott róm. kath. urileány, bármely irodai alkalmazást keres, azonnali belépésre. Cim a kiadóhivatalban.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Csütörtökön: Szép Heléna. (Gyöngyi Jolán vendégfellépte.)

Pénteken: Kis király (Gyöngyi Jolánnal.)

A drótos tót. Szombaton este **Lehár** kitűnő operettje: a Drótos tót van műsorra tűzve. Az operette ez alkalommal új szereposztással kerül színre.

IRODALOM

A Vasárnapi Ujság október 3-iki száma szenzációs képeket közöl összes harctereinkről: köztük van egy honvéd-rohamot ábrázoló felvétel, — az első és igazi rohamfelvétel, amely a világsajtóban megjelent. — Kiválóan érdekesek Gaál Ferenc rajzai is az olasz harcterről s a dardanellai harcokból való képek. — Szépirodalmi olvasmányok: **Laczkó Géza** és **Kuprin** regénye, **Szóllósi Zsigmond** tárcsíkke stb. Egyébb közlemények: **Beöthy Zsolt**, a budapesti egyetem új rektora arcképe és méltatása s a rendes heti rovatok: a háboru napjai. Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. — Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem utca 4.)

Katholikus Szemle. A dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár gondos szerkesztésében megjelenő kitűnő tudományos folyóiratnak most jelent meg októberi füzet. Az eddig megjelent gazdag számok sorozatának méltó folytatása ez a szám is, melyben nagyértékű tanulmányok, kitűnő szépirodalmi közlemények és érdekes szemlék váltakoznak. A füzetet a **Vaszary Kólos** biborosról való kegyeletes megemlékezés sorai nyitják meg. Dr. **Hadzsaga Gyula** „A galíciai egyesületek hivatása” címen igen érdekesen fejtegeti az eme egyesületek keretében kifejtendő hitéleti munkásságnak a katolicizmus jövőjére kiható eredményeit. „A törvényhatóság háztartása és közigazgatási reform” c. hosszabb fejtegetésben dr. **Egyed István** érdekesen világítja meg a törvényhatóságot, mint az államtól különálló autonóm tényezőt s mint állami teendők ellátási módjára jellemző önkormányzatot. Dr. **Váradi Béla**, **Tarcsai György** írói munkásságát jellemzi, érdekesen ismertetvén a jeles írónk jelesebb munkáit is. A **Törökne Kovács Hermin** folytatja „A galamb kisasszony” című érdekfeszítő gyönyörű regényét. **P. Pál**

Ödön szép verseket közöl. — A külföldi és hazai folyóiratok szemléje ezuttal is igen gazdag és érdekes. A könyvismertetések és bírálatok rovata szintén gazdag anyagot ölel fel. Tudományos és történeti munkákat ismertetnek: **Turi Béla**, dr. **Madarász István**, dr. **Lattor Ferenc**, dr. **Váradi Béla**, **N. E.**, dr. **Tóth Tihamér** és dr. **Schwartz Elemér**. A nagytekintélyű, kitűnően szerkesztett folyóiratot a **Szent István-Társulat** rendes tagjai tagilletményül kapják.

Kis Pajtás képes gyermeklap, **Julius** és **augusztus** kivételével megjelenik minden hó 1 én és 15 én, előfizetési ára egy évre 4 K, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., **Damjanich-utca** 50. sz. alatt van. Az októberi füzet érdekes és változatos tartalma a következő: **Madárlátta** gyerek. (Költmény) írta: **Serédy Kálmán**. A legelső magyar ember a király... A tilinkó. Írta: **Gyárfás M.** Magyar zászló alatt **Afrikán** keresztül. **Andris** gyerek följegyzései. A templomkerülő. Írta: **Csöte Károly**. A nyári pályázat eredménye. Téli pillangók. Írta: **Székely Balázs**. **Karácsony**éji álom. Színjáték. Írta: **Lónay Miklós**. **Halászek** **Marinkája**. Írta: **Miklósy Ilona**. **Rovatok**. Mindenféle. **Matyi** postája.

Legujabb táviratok.

Nis bombázása.

Budapest, okt. 6. (Saját tudósítónktól.) **Párisból** jelentik, hogy elenséges repülő bombázta **Nis** városát. Hat ember meghalt.

A szerb kormány az antanthoz

Kopenhága, október 6. (Saját tud.) **Párisi** jelentések szerint a szerb kormány közölte az antanttal ha **bolgár** támadás esetén nem nyujtanak hatáson segítséget. akkor aláveti magát a központi hatalmaknak.

Bulgária és az antant.

Budapest, okt. 6. (Saját tud.) **A** **Venizelosznak** este elküldött beszéde volt az, amely következménye volt a király bizalmatlansága és **Venizelosz** lemondása.

Berlinből jelentik, hogy az antant 150.000 embert fog **Szerbia** segítségére küldeni, ezzel szemben **Bulgária** és **Törökország** együttesen egy millió kitűnően felszerelt sereget mozgósít. **Görögország** minden valószínűség szerint semleges marad.

Venizelosz lemondásának oka

Athén, okt. 6. (Saját tudósítónktól.) **Konstantin** király **Venizelosz** szal szemben rámutatott arra, hogy a kamarában nyolcvankilencen távolmaradtak, tizenketten nem szavaztak, így a befolyásolt többség világos képet ad neki arról, hogy mi az ország alkotmányos akarata. **Erre Venizelosz** lemondott.

Zátonyra jutott olasz hajó.

Budapest, okt. 6. (Saját tudósítónktól.) **Madridból** jelentik, hogy egy nagy, valószínűleg olasz hajó a szanszebasztiani világító toronynál zátonyra jutott.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Nagyvárad fiókküzetek :
Kossuth-utca 5. Gyárepület.
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fiókküzetek :
Kossuth-utca 5 Gyárepület
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.

fiókküzeleiben.

Gyártmányaink izéses kiállítasuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveitek.

50 fiókküzet az ország összes nagyobb városaiban.

18048—1915. sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 72540 eln. sz. távirati rendelete alapján felhivom mindazokat, kiknek az önkéntes bejelentés, vagy a 8190/1915. sz. alatt vagy egyéb földmívelésügyi miniszteri rendelet alapján zár alá vett tengeri készleteik ez ideig még át nem vétettek, hogy a visszamaradt

készlet mennyiségét okt. hó 8-ig a rendőrkapitányi hivatalnál annyival is inkább jelentsék be, mert az ez ellen vétők ellen a törvényben előirt megtorló intézkedések fognak alkalmaztatni, s az október 8-ig be nem jelentett készletek akkor is a maximális aron fognak átvéetni, ha egyébként tulajdonossuk a kedvezményes árra tarthatna is igényt.

Nagyvárad, 1915. évi okt. 4 én.

Lukács Ödön s. k.
 polgármester helyettes.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

Ma olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzó lámpák nagy raktára legolcsóbb áron a kényelmesség rendelkezésére áll. Telefon rendelés, ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Etvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezé-
 sek felszerelését.

Oszillatok,
vilámpák

Állandóan nagy választékban kap-
 hatók.

Villamos motorok
 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6 minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

**Olcsó és
 szép sir-
 kereszttek**

cement alappal
 fejfák, sirtáb-
 lák domborura
 préselt betük-
 kel kaphatók

**Maár Lajos
 és Testvére**
 lakatosoknál
 Teleky-u. 45.

* **Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-
 uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simon
 Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est me-
 séláni kezd, Nem én lettem hátlen hozzád,
 Te szöke gyermek. Háborus lemez ajdonsá-
 gok. Hangszerek hegedük, gramafonok el-
 adása és javítása elesóárban. Múr különle-
 geségek.